gemeente Gemert-Bakel

Nota
Activering, waardering en afschrijving 2017

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1. Managementsamenvatting 4

1.1 Beleidsmatige uitgangspunten 4

2. Inleiding 6

2.1 Aanleiding 6

2.2 Doelstelling 6

2.3 Definities 6

3. Activering 7

3.1 Algemeen 7

3.2 Soorten activa 7

3.2.1 Immateriële vaste activa 7

3.2.2 Materiële vaste activa 9

3.2.3 Financiële vaste activa 10

3.2.4 Vlottende activa 10

3.3 Criteria voor activeren activa 11

3.3.1 Onderhoud 12

4. Waardering 13

4.1 Waarderingsgrondslagen 13

4.2 Ambtelijke urentoerekening 13

4.3 Duurzame waardeveranderingen van activa 13

4.4 Desinvesteren activa 14

5. Afschrijving 15

5.1 Algemeen 15

5.2 Afschrijvingsbasis 15

5.2.1 Netto-activeren 15

5.2.2 Restwaarde 15

5.2.3 Rentetoerekening 15

5.3 Afschrijvingsmethoden 16

5.3.1 Algemeen 16

5.3.2 Lineaire methode 16

5.3.3 Annuïtaire methode 16

5.4 Afschrijvingstermijnen 16

5.4.1 Algemeen 16

5.4.2 Ingangsmoment afschrijving 16
5.4.3 Incidentele baten- en lasten 17
5.4.4 Afschrijvingstabel 17
5.4.5 Componentenbenadering 17
5.4.6 Hardheidsclausule 18
Bijlage I Afschrijvingstabel 19
Bijlage II Definities 21

1. Managementsamenvatting

Voor u ligt de ‘Nota activering, waardering en afschrijving 2017’. Deze nota is een verdere uitwerking van het gemeentelijke beleid rondom afschrijving zoals deze zijn opgenomen in de ‘Financiële verordening gemeente Gemert-Bakel 2017’.

De actualisering van het afschrijvingsbeleid is noodzakelijke geworden vanwege de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) die in 2016 van kracht is geworden. Met ingang van het begrotingsjaar 2017 zijn deze wijzigingen geïmplementeerd.

De belangrijkste wijzigingen die voortvloeien uit de vernieuwing van de BBV inzake het afschrijvingsbeleid zijn de volgende:

1. De systematiek van activering en afschrijving wordt voor alle investeringen gelijk getrokken. Investeringen met een maatschappelijk nut moeten, evenals investeringen met een economisch nut, worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur worden afgeschreven.
   De vrije keuze om investeringen met een maatschappelijk nut wel of niet te activeren is komen te vervallen. Hiermee wordt een betere vergelijkbaarheid van de kosten tussen gemeenten beoogd. Het nieuwe beleid is van toepassing op de investeringen vanaf 2017. Voor de bestaande activa (gerealiseerde investeringen tot en met 2016) blijft het oude activabeleid van kracht.
2. In het kader van de uniformiteit, transparantie en vergelijkbaarheid tussen gemeenten is het zogenaamde netto activeren verplicht gesteld. Dit houdt in dat eventuele bijdragen van derden in aftrek moeten worden gebracht van de investering. Het verrekenen van bijdragen uit de reserves is met ingang van het begrotingsjaar 2017 niet meer toegestaan.
3. Op grond van actualisatie en nieuwe inzichten binnen de gemeente is het verstandig de afschrijvingstermijnen te herzien, namelijk met oog op:
   a. Afstemming afschrijvingstermijnen op de diverse beleids- en beheerplannen kapitaalgoederen;
   b. Onderlinge afstemming afschrijvingstermijnen indien dit verantwoord is op basis van economische en technische levensduur (bijvoorbeeld de afschrijvingstermijn wegen en plantsoenen afstemmen op die van het riool);
   c. Aankomende beleids- en beheerplannen in ontwikkeling;
   d. De situatie in de gemeente Gemert gezien de huidige maatschappelijke- en organisatorische ontwikkelingen per 2017 (bijvoorbeeld opkomst zonnepanelen en vrachtwagens niet meer in eigen beheer).

1.1 Beleidsmatige uitgangspunten

Deze nota geeft een verder inzicht in de kaders rondom afschrijving van vaste activa. De beleidsmatige uitgangspunten die hieruit voortvloeien zijn in de onderstaande tabel weergegeven. In de rest van de nota zijn deze weergegeven in de omkaderde grijze vakken.

Nr	Omschrijving
1	De kosten van het sluiten van geldlening en het saldo van agio en disagio activeren.
2	De kosten van onderzoek en ontwikkeling activeren.
3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden activeren.
4	Alle investeringen met economisch nut worden verplicht geactiveerd.
5	Alle investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, worden verplicht geactiveerd.
6	Alle investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut activeren.
7	Financiële vaste activa moeten altijd worden geactiveerd, maar worden gezien de aard

	ervan niet afgeschreven.
8	Vanaf het moment dat de raad het grondexploitatiecomplex en grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld worden BIE's geactiveerd tegen vervaardigingsprijs.
9	Voor bouwgronden in exploitatie is het mogelijk tussentijds winst te nemen. Bij ten minste 80% van de verkopen in het plangebied kan 90% van de winst vroegtijdig worden genomen. Daarnaast mag tussentijds winst genomen worden als nagenoeg alle kosten gemaakt zijn en dat iedere verkoop op dat moment leidt tot een verdere winst.
10	Vaste activa, met uitzondering van investeringen betreffende tractie, worden geactiveerd indien het bedrag van de investering groter is dan € 25.000.
11	De kosten van klein onderhoud worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
12	De kosten van groot onderhoud worden direct ten laste van de exploitatie gebracht of ten laste van een hiervoor gevormde voorziening. De kosten ten laste van een voorziening brengen kan alleen op basis van een beheerplan.
13	Indien bij een bestaand actief sprake is van een investering (levensduurverlenging, significante kwaliteitsverbetering, aanpassingen om te voldoen aan wet- en regelgeving) worden kosten geactiveerd.
14	Activa worden geactiveerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
15	Bij de waardering van activa worden toegerekende ambtelijke uren niet meegenomen, behalve bij bouwgrondexploitaties, riool- en afvalinvesteringen.
16	Aan de bouwgrondexploitatie worden niet meer dan een door de gemeenteraad vast te stellen bedrag per jaar aan ambtelijke kosten doorberekend.
17	Duurzame waardeverminderingen van activa worden verwerkt in de balans middels een extra afschrijving.
18	Indien een actief buiten gebruik wordt gesteld, wordt deze afgewaardeerd op moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.
19	Bij vervanging van een niet (compleet) afgeschreven investering wordt het restant van de boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.
20	Indien een desinvestering van een actief direct gerelateerd is aan nieuwbouw, kan de boekwaarde van het oude actief worden ingebracht in de te activeren vervaardigingsprijs van de nieuwbouw.
21	Alle investeringen worden netto geactiveerd.
22	Activa worden afgeschreven naar een boekwaarde van nihil. Er wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde.
23	Aan alle geactiveerde investeringen wordt rente toegerekend middels een omslagpercentage conform de voorgeschreven schema's BBV.
24	Alle activa afschrijven op basis van de lineaire methode en in de afschrijvingstabel expliciet opnemen welke investeringen annuïtair worden afgeschreven.
25	Voor de berekening van de afschrijvingslast van een investering wordt uitgegaan van een start van afschrijving in de eerste maand van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname of gereedmelding van de betreffende investering.
26	De onderuitputting kapitaallasten wordt verantwoord als incidentele bate.
27	In de afschrijvingstabel worden de afschrijvingstermijnen voor de verschillende activa beschreven. De raad kan via een besluit een afschrijvingstermijn bepalen indien deze niet in de tabel genoemd worden of als een gegronde reden tot afwijken bestaat.
28	De gewijzigde- en nieuwe afschrijvingstermijnen zijn van toepassing op nieuwe investeringen die worden gedaan vanaf augustus 2017.
29	Alle investeringen van de gemeente worden (indien mogelijk) afgeschreven op basis van de componentenbenadering.
30	De raad kan voor bepaalde gevallen de nota buiten toepassing laten of daarvan afwijken indien en voor zover toepassing zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

In de financiële verordening van de gemeente Gemert-Bakel zijn de kaders van het gemeentelijk beleid rondom activering, waardering en afschrijving van vaste activa opgenomen. Voor nadere regels wordt hier verwezen naar de ‘Nota Activering, waardering en afschrijving’.

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 is de vernieuwde BBV in werking getreden en deze maakt herziening van het activerings-, waarderings- en afschrijvingsbeleid van de gemeente noodzakelijk.
Bij besluit van 13 juli 2017 zal de (nieuwe) Financiële verordening gemeente Gemert-Bakel 2017, die gelijktijdig met deze nota wordt aangeboden, op grond van artikel 212 van de Gemeentewet, door de raad worden vastgesteld.

In de (nieuwe) financiële verordening is artikel 8 opgenomen, luidende:

Artikel 8 Activering, waardering en afschrijving vaste activa

1. Alle vaste activa, zowel met economisch als maatschappelijk nut, dienen afgeschreven te worden.
2. De regels omtrent de wijze waarop vaste activa worden geactiveerd, gewaardeerd en afgeschreven is vastgelegd in de ‘Nota activering, waardering en afschrijving’.
3. De nota wordt eens per vier jaar ter vaststelling aan de raad aangeboden.
4. De nota bevat in ieder geval:
   a. Criteria voor het activeren van activa;
   b. Criteria voor het waarderen van activa;
   c. Afschrijvingsmethoden;
   d. Afschrijvingstermijnen.

2.2 Doelstelling

De doelstelling van deze nota is het (her)formuleren van het beleid en vastleggen van uniforme regels voor:

1. Activeren van activa
2. Waarderen van activa
3. Afschrijven van activa

2.3 Definities

Om te komen tot een goede uitleg van de beleidsmatige uitgangspunten in deze nota is eenduidige uitleg van definities belangrijk. In bijlage II bij deze notitie volgen daarom een aantal begrippen die voor activering, waardering en afschrijving van belang zijn.

3. Activering

3.1 Algemeen

De gemeentelijke boekhouding werkt met een stelsel van baten en lasten. In een dergelijk stelsel worden inkomsten en uitgaven toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

De gemeente investeert in goederen die gedurende meerjarig nut geven, zoals wegen, scholen en gebouwen. Deze goederen worden kapitaalgoederen genoemd. Omdat deze goederen meerdere jaren meegaan, mag de gemeente deze niet ineens aftrekken als kosten, maar moet hierop worden afgeschreven over de jaren waarin het goed nut genereert. Het achterliggende doel dat de wetgever hiermee beoogt is om mensen die profijt hebben van de kapitaalgoederen, hiervoor te laten betalen. De uitgaven voor investeringen, zowel met economisch- als maatschappelijk nut moeten daarom in principe worden geactiveerd op de balans en vervolgens wordt hierop afgeschreven.

Dit betekent bijvoorbeeld dat investeringsbedragen in een kapitaalgoed dat ‘X’ jaar meegaat niet ten laste van het jaar komen waarin de rekeningen zijn betaald, maar worden gespreid over de ‘X’ aantal jaren waarin het gebouw gebruikt kan worden. Door de uitgaven en de inkomsten toe te rekenen aan de jaren waarop ze betrekking hebben, wordt het inzicht in de kosten van producten bevorderd.

Wat betreft investeringen wordt door de commissie BBV een onderscheid gemaakt in de volgende categorieën:

1. Nieuwe- of uitbreidingsinvesteringen;
2. Vervangsinvesteringen;
3. Levensduurverlengende investeringen.

3.2 Soorten activa

De balans kent een onderscheid in vaste en vlottende activa. De investeringen maken op de balans onderdeel uit van de vaste activa. Deze vaste activa worden volgens de systematiek van het BBV onderscheiden in:

1. Immateriële vaste activa
2. Materiële vaste activa
3. Financiële vaste activa

De vlottende activa bestaan uit voorraden, uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, liquide middelen en overlopende activa. Voor deze nota zijn vooral van belang de voorraden en dan specifiek bouwgronden in exploitatie, zie verder paragraaf 3.2.4.

3.2.1 Immateriële vaste activa

In artikel 34 van het BBV wordt aangegeven welke soorten immateriële vaste activa worden onderscheiden:

1. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
2. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
3. Bijdrage aan activa in eigendom van derden.

3.2.1.1 Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

De kosten van het sluiten van geldleningen kunnen betrekking hebben op de boete die moet worden betaald bij het vervroegd aflossen van een lening. Deze kosten kunnen worden geactiveerd als een nieuwe lening wordt afgesloten. Indien geen nieuwe lening wordt afgesloten, moet de boete ten laste van de exploitatie komen.

Het (dis)agio is het verschil tussen het bedrag waarvoor een lening wordt aangegaan en het lagere bedrag dat aan de gemeente wordt uitgekeerd. Dit verschil kan worden geactiveerd.

Uitgangspunt 1
De kosten van het sluiten van geldlening en het saldo van agio en disagio activeren.

3.2.1.2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief

Kosten van onderzoek en ontwikkeling kosten kunnen worden geactiveerd indien sprake is van een bepaald actief. Een voorbeeld kan zijn een onderzoek naar een brede school. De school is in dit voorbeeld het bepaald actief. De kosten van het ontwikkelen van bestemmingsplannen behoren niet tot deze categorie omdat er geen directe koppeling met een bepaald actief is.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling kunnen worden geactiveerd, indien wordt voldaan aan alle voorwaarden die in artikel 60 van het BBV zijn opgenomen. Deze voorwaarden luiden:

1. Het voornemen bestaat om het actief te gebruiken of te verkopen;
2. De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
3. Het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren en;
4. De uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

Deze voorwaarden bepalen dat de kosten alleen mogen worden geactiveerd als de plannen omtrent het bepaalde actief al redelijk zijn omlijnd, de plannen uitvoerbaar zijn en de kosten zijn in te schatten. Het bovenstaande betekent dat de kosten geen deel meer uitmaken van de uiteindelijke investering. Indien echter niet aan het bovenstaande wordt voldaan, dan moeten de kosten in één keer ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Uitgangspunt 2
De kosten van onderzoek en ontwikkeling activeren.

3.2.1.3 Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen bijvoorbeeld bijdragen zijn voor accomodaties bij sportverenigingen. De bijdragen mogen slechts worden geactiveerd, indien wordt voldaan aan de cumulatieve voorwaarden uit art. 61 van het BBV. Deze voorwaarden luiden:

1. Er is sprake van een investering door een derde;
2. De investering draagt bij aan de publieke taak;
3. De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
4. De bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Indien aan één van deze voorwaarden niet wordt voldaan, dan mogen de kosten niet geactiveerd worden en moeten deze in één keer ten laste van de exploitatie worden genomen.
Een belangrijk onderdeel van deze voorwaarden betreft punt 4 In de beschikking aan de derde moet deze bepaling nadrukkelijk worden opgenomen.

Uitgangspunt 3
Bijdragen aan activa in eigendom van derden activeren.

3.2.2 Materiële vaste activa

In artikel 35 van het BBV wordt aangegeven welke soorten materiële vaste activa worden onderscheiden:

1. Investeringen met een economisch nut;
2. Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
3. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Bovenstaande investeringen moeten volgens artikel 59 lid 1 van het BBV verplicht worden geactiveerd en herkenbaar worden opgenomen op de balans van de gemeente. Een uitzondering wordt gemaakt voor kunstvoorwerpen met cultuurhistorische waarde, deze worden niet geactiveerd. De reden om een kunstvoorwerp met een cultuurhistorische waarde niet te activeren is dat wel activeren van deze activa zou leiden tot het opblazen van de balans.

3.2.2.1 Investeringen met een economisch nut

Investeringen met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of verhandelbaar zijn. Het gaat bij economisch nut nadrukkelijk om de mogelijkheid middelen te verwerven. De gemeente kan kiezen ergens geen tarief of geen kostendekkend tarief te heffen, maat dat is niet van belang voor de vraag of een actief economisch nut heeft. Deze redenering geldt ook voor de verhandelbaarheid. Het gaat om de mogelijkheid de activa te verkopen en niet om de vraag of de gemeente het actief ook daadwerkelijk wil verkopen.

Uitgangspunt 4
Alle investeringen met economisch nut worden verplicht geactiveerd.

3.2.2.1 Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Voorbeelden zijn investeringen in afvalstoffenverzameling en riolering.

Uitgangspunt 5
Alle investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, worden verplicht geactiveerd.

3.2.2.3 Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De gemeente heeft investeringen die geen middelen genereren en waar geen markt voor is, maar wel duidelijk een publieke taak vervullen. Het gaat hierbij om investeringen in de openbare ruimte, zoals water, wegen, bruggen en groen.

Sinds de vernieuwing van het BBV bepaalt artikel 59 lid 1 van het BBV dat er geen keuze meer bestaat om deze investeringen wel of niet te activeren, het is nu verplicht.

Uitgangspunt 6
Alle investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut activeren.

3.2.3 Financiële vaste activa

In artikel 36 van het BBV wordt het volgende onderscheid gemaakt tussen financiële vaste activa:

1. Kapitaalverstrekkingen aan:
   a. Deelnemingen;
   b. Gemeenschappelijke regelingen;
   c. Overige verbonden partijen.
2. Leningen aan:
   a. Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
   b. Woningbouwcorporaties;
   c. Deelnemingen;
   d. Overige verbonden partijen.
4. Overige langlopende leningen;
5. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Uitgangspunt 7
Financiële vaste activa moeten altijd worden geactiveerd, maar worden gezien de aard ervan niet afgeschreven.

3.2.4 Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen, op grond van artikel 37 van het BBV:

1. Voorraden;
2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar;
3. Liquide middelen;
4. Overlopende activa.

3.2.4.1 Bouwgrond in exploitatie

Na de wijziging van het BBV zijn met name de onder de voorraad opgenomen bouwgronden in exploitatie (art. 38 sub b BBV) voor deze nota van belang. De (nieuwe) definitie van bouwgrond in exploitatie (hierna: BIE) die de commissie BBV heeft geformuleerd luidt als volgt:

“Gronden in eigendom van een provincie onderscheidenlijk een gemeente, waarvoor provinciale staten onderscheidenlijk de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatieplan heeft vastgesteld.”

Gronden worden geacht zich in het transformatieproces te bevinden vanaf het moment dat de raad het grondexploitatieplan heeft vastgesteld. Deze vaststelling gebeurt via de ‘Nota bouwgrondexploitatie’ die twee keer per jaar verschijnt of via een apart raadsbesluit.

Het grondexploitatieplan is de financiële vertaling van een ruimtelijk plan, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend). Deze richttermijn wordt stellig gehanteerd door de commissie BBV om de risico’s te beperken. Een voortschrijdende termijn van 10 jaar houdt in dat na afloop van het eerste jaar, weer één jaar kan worden toegevoegd aan de termijn. De prognose, die jaarlijks wordt geactualiseerd, omvat steeds een maximale periode van 10 jaar.

Van deze richttermijn kan worden afgeweken indien dat geautoriseerd is door de raad en verantwoord in de begroting en jaarstukken. De motivatie moet tevens zijn voorzien van risico-beperkende beheersmaatregelen die de gemeente heeft genomen om de onzekerheden en risico’s die gepaard gaan met de langere looptijd te mitigeren.

Uitgangspunt 8
Vanaf het moment dat de raad het grondexploitatiecomplex en grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld worden BIE's geactiveerd tegen vervaardigingsprijs.

Alle andere categorieën gronden die niet onder de definitie van bouwgrond in exploitatie worden ondergebracht in de categorie materiële vaste activa. Van kostentoerekening kan uitsluitend sprake zijn op het moment dat de gronden als bouwgrond in exploitatie kwalificeren.

De categorie niet in exploitatie genomen gronden (hierna: NIEGG) is vervallen door wijziging van het BBV. Deze omzetting heeft gevolgen voor de waardering van deze gronden op de balans van gemeenten. Deze gronden krijgen als waarderingsgrondslag verkrijgings- of vervaardigingsprijs of lagere marktwaarde.
In het wijzigingsbesluit bij de nieuwe BBV is een overgangsbepaling opgenomen die bepaalt dat de huidige NIEGG's en BIE's zonder afwaardering worden omgezet tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden.

Voor bouwgrond in exploitatie (BIE) is het mogelijk tussentijds winst te nemen, dit heeft effect op de waardering van het betreffende exploitatieplan. Er moet dan wel voldoende zekerheid zijn over de te verwachten kosten en opbrengsten. Bij 80% van de verkopen in het plangebied kan 90% van de winst vroegtijdig genomen worden. Verder kan ook tussentijds winst worden genomen als nagenoeg alle kosten gemaakt zijn en dat iedere verkoop op dat moment leidt tot een verdere winst.

Uitgangspunt 9
Voor bouwgronden in exploitatie is het mogelijk tussentijds winst te nemen. Bij ten minste 80% van de verkopen in het plangebied kan 90% van de winst vroegtijdig worden genomen. Daarnaast mag tussentijds winst genomen worden als nagenoeg alle kosten gemaakt zijn en dat iedere verkoop op dat moment leidt tot een verdere winst.

3.3 Criteria voor activeren activa

Uit praktisch oogpunt is het niet wenselijk om alle investeringen, die in aanmerking komen om geactiveerd te worden, ook daadwerkelijk te activeren. Vaste activa worden pas geactiveerd, indien investeringen groter zijn dan € 25.000 met uitzondering van investeringen in tractiemiddelen. Door dit bedrag te hanteren wordt voorkomen dat kleine bedragen geactiveerd moeten worden. Een bedrag kleiner dan € 25.000 komt direct ten laste van de exploitatie.

Uitgangspunt 10
Vaste activa, met uitzondering van investeringen betreffende tractie, worden geactiveerd indien het bedrag van de investering groter is dan € 25.000.

3.3.1 Onderhoud

Het is belangrijk een goed onderscheid te maken tussen investeringen en onderhoudsuitgaven.

Bij een bestaand actief is sprake van een investering indien de gemaakte kosten:

1. Leiden tot een levensduurverlenging; en/of
2. Leiden tot een significante kwaliteitsverbetering; en/of
3. Aanpassingen betreffen om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijv. investeringen in een gebouw om te voldoen aan veiligheidsvoorschriften).

Het activeren gebeurt bij deze investeringen op basis van de componentenbenadering, zie verder paragraaf 3.5.4.

Indien bij een bestaand actief kosten worden gemaakt ten behoeve van het behoud van de oorspronkelijke kwaliteit en levensduur van een actief, dan is sprake van onderhoud.

In de nota verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaalgoederen gepubliceerd door de commissie BBV staat met betrekking tot activeren vermeld dat de kosten van onderhoud niet levensduurverlengend zijn en dus niet mogen worden geactiveerd. Wel wordt er een onderscheid gemaakt in hoe om te gaan met klein-, groot- en achterstallig onderhoud:

1. Kosten van klein onderhoud dienen in het jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie worden gebracht.
2. Kosten van groot onderhoud kunnen op twee wijzen worden verwerkt:
    a. kosten in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie brengen, met eventuele vrijval via resultaatbestemming van een daartoe gevormde reserve;
    b. kosten in het jaar van uitvoering ten laste van een vooraf gevormd voorziening brengen, op basis van een beheerplan.
3. Kosten van achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie gebracht te worden.

Uitgangspunt 11
De kosten van klein onderhoud worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Uitgangspunt 12
De kosten van groot onderhoud worden direct ten laste van de exploitatie gebracht of ten laste van een hiervoor gevormde voorziening. De kosten ten laste van een voorziening brengen kan alleen op basis van een beheerplan.

Uitgangspunt 13
Indien bij een bestaand actief sprake is van een investering (levensduurverlenging, significante kwaliteitsverbetering, aanpassingen om te voldoen aan wet- en regelgeving) worden kosten geactiveerd.

4. Waardering

4.1 Waarderingsgrondslagen

Het BBV geeft strikte regels voor de waardering van activa. De hoofdregel voor de waardering van alle vaste activa is opgenomen in art. 63 BBV. Activa moeten worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs:

1. *Verkrijgingsprijs:* inkoopprijs en de bijkomende kosten.
2. *Vervaardigingsprijs:* aanschaffingskosten en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen ook worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief wordt gewerkt.

Financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of de duurzaam lagere waarde. Aandelen betreffende deelnemingen worden gewaardeerd tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs. De nominale waarde speelt geen rol voor de waardering van de aandelen in de gemeentelijke jaarrekening.

Uitgangspunt 14
Activa worden geactiveerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

4.2 Ambtelijke urentoerekening

In de gemeente Gemert-Bakel worden activa gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, exclusief de toegerekende ambtelijke uren. De reden om geen ambtelijke uren toe te rekenen is dat dit leidt tot hogere structurele lasten en daarnaast meer personeelsbudget creëert. Op het moment dat het investeringsvolume afneemt, moet het extra personeelsbudget weer worden afgebouwd. Aan eventuele gedwongen afvloeiing van personeel zijn hoge kosten verbonden.

De enige uitzondering hierop zijn de bouwgrondexploitaties, rioolinvesteringen en afvalinvesteringen, omdat deze hun eigen inkomstenstroom hebben. In het kader van de financiële situatie van de gemeente heeft de raad - in het kader van de ombuigingen 2013-2025 - besloten dat het niet verantwoord is om per jaar meer dan € 500.000 ambtelijke kosten toe te rekenen aan een bouwgrondexploitatie.

Uitgangspunt 15
Bij de waardering van activa worden toegerekende ambtelijke uren niet meegenomen, behalve bij bouwgrondexploitaties, riool- en afvalinvesteringen.

Uitgangspunt 16
Aan de bouwgrondexploitatie worden niet meer dan een door de gemeenteraad vast te stellen bedrag per jaar aan ambtelijke kosten doorberekend.

4.3 Duurzame waardeveranderingen van activa

In de loop der tijd kan de waarde van een actief veranderen ten opzichte van de boekwaarde die op de balans is opgenomen. Herwaardering van activa (naar een hogere waarde) is niet toegestaan, omdat winst pas bij realisatie mag worden genomen. Afwaardering van activa wordt in de meeste gevallen eveneens niet toegestaan, waardering geschiedt immers tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Onder bepaalde voorwaarden zijn duurzame waardeverminderingen wel toegestaan. Het betreft hier bijvoorbeeld waardeverminderingen als gevolg van wijzigingen in de levensduur als gevolg van schade of milieuvervuiling, wijziging van de bestemming en functie van het

vastgoed. Een duurzame waardevermindering moet wel worden verwerkt in de balans middels een extra afschrijving. De afwaardering vindt plaats onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Daarnaast is bepaald dat een actief dat buiten gebruik wordt gesteld, wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Tenslotte wordt bij vervanging van een niet (compleet) afgeschreven investering het restant van de boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

Uitgangspunt 17
Duurzame waardeverminderingen van activa worden verwerkt in de balans middels een extra afschrijving.

Uitgangspunt 18
Indien een actief buiten gebruik wordt gesteld, wordt deze afgewaardeerd op moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Uitgangspunt 19
Bij vervanging van een niet (compleet) afgeschreven investering wordt het restant van de boekwaarde afgeboekt op het moment van vervanging.

4.4 Desinvesteren activa

Op het moment dat een desinvestering plaatsvindt (bijv. de sloop van een schoolgebouw), wordt de boekwinst of het boekverlies in het resultaat van het betreffende jaar verwerkt en niet verrekend met de verkrijgingsprijs van een nieuw actief. Dat is niet toegestaan op grond van het BBV.

Indien de desinvestering verband houdt met sloop en dit direct gerelateerd is aan nieuwbouw, behoren de sloopkosten (incl. de afboeking van de huidige boekwaarde) tot de in artikel 63, 3e lid bedoelde vervaardigingskosten. De boekwaarde wordt dan ingebracht in de te activeren vervaardigingsprijs van de nieuwbouw (het nieuwe actief) en wordt daarom niet afgewaardeerd. Indien sprake is van een activum met een bedrijfseconomische functie, dan dienen de totale vervaardigingskosten van de nieuwbouw overigens nog wel te worden getoetst aan de marktwaarde.

Uitgangspunt 20
Indien een desinvestering van een actief direct gerelateerd is aan nieuwbouw, kan de boekwaarde van het oude actief worden ingebracht in de te activeren vervaardigingsprijs van de nieuwbouw.

5. Afschrijving

5.1 Algemeen

Als een investering is geactiveerd, wordt in de boekhouding de waardevermindering tot uitdrukking gebracht in een afschrijvingsbedrag. De afschrijvingsbedragen worden in de begroting verantwoord.

De enige uitzondering hierop is de component grond. Gronden zijn normaliter niet aan slijtage onderhevig en daarom is er geen sprake van waardevermindering. Derhalve wordt grond niet afgeschreven.

5.2 Afschrijvingsbasis

5.2.1 Netto-activeren

Het vernieuwde BBV heeft in het kader van de uniformiteit, transparantie en vergelijkbaarheid tussen gemeenten, het zogenaamde netto activeren verplicht gesteld. Dit houdt in dat eventuele bijdragen van derden in aftrek moeten worden gebracht op de investering. Daarnaast komen voorzieningen, gevormd voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, in mindering op die investering.

Uitgangspunt 21
Alle investeringen worden verplicht netto geactiveerd.

5.2.2 Restwaarde

De restwaarde van een actief aan het eind van de gebruiksperiode is van tevoren vaak lastig in te schatten. Op grond van het voorzichtigheidsprincipe is het bij de gemeenten niet gebruikelijk om er vanuit te gaan dat de restwaarde van een actief nihil is.

Uitgangspunt 22
Activa worden afgeschreven naar een boekwaarde van nihil. Er wordt geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde.

5.2.3 Rentetoerekening

Aan alle geactiveerde investeringen wordt rente toegerekend. Dit zijn de lasten die voortkomen uit financiering van de desbetreffende investering. Conform hetgeen gesteld in de ‘Financiële verordening gemeente Gemert-Bakel 2017’ wordt de aan activa toegerekende rente berekend op basis van de renteomslag.

De rente wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari voor alle ‘aanwezige activa’ op de staat van activa.

Uitgangspunt 23
Aan alle geactiveerde investeringen wordt rente toegerekend middels een omslagpercentage conform de voorgeschreven schema’s BBV.

5.3 Afschrijvingsmethoden

5.3.1 Algemeen

Ingevolge artikel 51 van het BBV moet in de toelichting op de balans worden aangegeven volgens welke methoden de afschrijvingen worden berekend. In de praktijk komen bij gemeenten meestal de lineaire en de annuïtaire methode voor.

5.3.2 Lineaire methode

De lineaire methode wil zeggen dat de afschrijving plaatsvindt op basis van een vast bedrag per jaar. Deze methode komt het meest voor bij de gemeenten.

5.3.3 Annuïtaire methode

Bij de annuïtaire methode blijft de annuïteit, zijnde de component rente en afschrijving gelijk. De afschrijving neemt jaarlijks toe en de rente neemt jaarlijks af. Tegenover een annuïteit staat meestal een gelijk bedrag aan inkomsten.

Aangezien nagenoeg alle activa lineair worden afgeschreven en er geen redenen zijn om hiervan af te wijken is het voorstel om het huidige afschrijvingsbeleid te volgen en specifiek in de afschrijvingstabel in verband met de rechtmatigheid aan te geven welke investeringen annuïtair worden afgeschreven.

Uitgangspunt 24
Alle activa afschrijven op basis van de lineaire methode en in de afschrijvingstabel expliciet opnemen welke investeringen annuïtair worden afgeschreven.

5.4 Afschrijvingstermijnen

5.4.1 Algemeen

Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur moet volgens de BBV worden afgeschreven. De gebruiksduur wordt bepaald door de technische en economische levensduur. De afschrijvingstermijnen moeten consistent worden toegepast, en mogen alleen bij gegronde reden worden aangepast. De te hanteren afschrijvingstermijn op vaste activa met een beperkte gebruiksduur is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

5.4.2 Ingangsmoment afschrijving

De commissie BBV doet de aanbeveling om vast te leggen vanaf welk moment wordt begonnen met afschrijven. Er zijn verschillende methoden denkbaar, zoals:

1. Starten in het jaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt vanaf het moment dat het actief in gebruik genomen wordt;
2. Starten medio het begrotingsjaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt;
3. Starten in het begrotingsjaar dat volgt op het jaar waarin het actief gereed komt c.q. verworven wordt.

In onze gemeente is het gebruikelijk om de derde methode toe te passen. Er wordt begonnen met afschrijven in de eerste maand van het jaar volgend op het jaar van gereed komen c.q. verwerving van de betreffende investering. De berekening van de afschrijvingslast sluit hierbij aan.

Uitgangspunt 25
Voor de berekening van de afschrijvingslast van een investering wordt uitgegaan van een start van afschrijving in de eerste maand van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname of gereedmelding van de betreffende investering.

5.4.3 Incidentele baten- en lasten

In het eerste jaar van een nieuwe investering hoeft geen kapitaallast te worden opgenomen. We starten namelijk met afschrijven in het jaar na investering, zie uitgangspunt 25.

Er had ook gekozen kunnen worden om meteen in het jaar van de investering te beginnen met afschrijven. Nu we dat niet doen, wordt dat formeel gezien als een onderuitputting kapitaallasten. Deze onderuitputting dient vervolgens te worden verantwoord als incidentele bate op het “overzicht incidentele baten en lasten” van de begroting en jaarrekening.

Uitgangspunt 26
De onderuitputting kapitaallasten wordt verantwoord als incidentele bate.

5.4.4 Afschrijvingstabel

In de bijlage bij deze nota is een tabel gevoegd met afschrijvingstermijnen voor verschillende activa. Het kan voorkomen dat bepaalde activa niet genoemd worden in deze tabel of dat er een gegronde reden bestaat om van de tabel af te wijken. In dergelijke gevallen kan de raad een besluit nemen over de afschrijvingstermijn van een actief.

De gewijzigde- en nieuwe afschrijvingstermijnen zijn van toepassing op nieuwe investeringen die worden gedaan vanaf augustus 2017. De boekwaarden van bestaande investeringen worden volgens de termijnen uit de nota 2014 afgeschreven.

Uitgangspunt 27
In de afschrijvingstabel worden de afschrijvingstermijnen voor de verschillende activa beschreven. De raad kan via een besluit een afschrijvingstermijn bepalen indien deze niet in de tabel genoemd worden of als een gegronde reden tot afwijken bestaat.

Uitgangspunt 28
De gewijzigde- en nieuwe afschrijvingstermijnen zijn van toepassing op nieuwe investeringen die worden gedaan vanaf augustus 2017.

5.4.5 Componentenbenadering

De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Per samenstellend deel kan de economische gebruiksduur namelijk verschillen.

Voorbeeld voor genoemde benadering is een kantoorpand, dat in de volgende onderdelen is te splitsen:

1. Grond: niet afschrijven;
2. Gebouw: 40 jaar;
3. Vlak dak afwerking: 20 jaar
4. Zonnepanelen: 20 jaar
5. Dakbeveiliging: 20 jaar
6. CV-installatie: 15 jaar.

In het bovenstaande voorbeeld worden de kosten voor de te onderscheiden samenstellende delen afzonderlijk verwerkt en afgeschreven.

De gemeente heeft er voor gekozen om deze methode voor alle investeringen (indien mogelijk) toe te passen.

Uitgangspunt 29
Alle investeringen van de gemeente worden (indien mogelijk) afgeschreven op basis van de componentenbenadering.

5.4.6 Hardheidsclausule

Het moet mogelijk zijn, in uitzonderinggevallen, af te kunnen wijken van de in deze nota opgenomen regels. Dit moet dan wel expliciet aan de raad voorgelegd en door de raad besloten worden.

Uitgangspunt 30
De raad kan voor bepaalde gevallen de nota buiten toepassing laten of daarvan afwijken indien en voor zover toepassing zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Bijlage I Afschrijvingstabel

Omschrijving	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	0
Gebouwen	
a. Nieuwbouw	40
b. Aankoop bestaand	Variabel
c. Renovatie / restauratie	25
d. Semi-permanente gebouwen	15
e. Woonwagen op chasis	15
f. Woonwagen chalet	40
g. Hellend dak	40
h. Vlak dak afwerking	20
i. Dakbeveiliging	20
j. (Technische) installaties	15
k. Zonnepanelen	20
l. Kantoormeubilair	10
Openbare ruimte	
a. Elementverharding	60
b. Asfaltverharding	40
c. Aanleg/vervanging openbare verlichting (armaturen)	20
d. Aanleg/vervanging openbare verlichting (masten)	50
e. Houten bruggen	25
f. Betonnen, stalen en composieten bruggen	60
g. Aanleg plantsoenen/parken	30
h. Reconstructie plantsoenen/parken	30
Riolering	
i. Vrijvervalriolering (voor en na 1990)	60
j. Maatregelen Stedelijke Wateropgave (SWO)	60
k. Waterpasserende verharding	1
l. Bergbezinkvoorzieningen	60
m. Gemalen – bouwkundig	40
n. Gemalen – mechanisch / elektrisch	15
o. Persleidingen	60
p. Drukriolering – bouwkundig	40
q. Drukriolering – mechanisch / elektrisch	15
r. Relining	40
Sport	
a. Toplaag natuurgras voetbal	10
b. Onderlaag natuurgras voetbal	30
c. Toplaag kunstgras voetbal	10
d. Sporttechnische laag kunstgras voetbal	20
e. Onderlaag kunstgras voetbal	40

f. Toplaag kunstgras hockey	12
g. Sporttechnische laag kunstgras hockey	24
h. Onderlaag kunstgras hockey	48
i. Atletiekbaan	20
j. Toplaag tennisbaan	15
k. Sporttechnische laag tennisbaan	30
l. Onderlaag tennisbaan	30
m. Honk- en softbal gras	10
n. Honk- en softbal gravel	15
o. Onderlaag honkbal	30
p. Verlichting (masten)	40
q. Verlichting (armaturen)	20
r. Automatische beregeningsinstallaties	30
s. Hekwerk	25
Vervoermiddelen / hulpmiddelen	
a. Personenauto / bestelauto	10
b. Aanhangwagen	10
c. Zoutstrooier	10
Machines, apparaten en installaties	
a. Telefooninstallatie	7
b. Werkplekken mobiel	3
c. Werkplekken thin clients	5
d. Plotter/scanner	4
e. Software	3,4,5 of 7
Immateriële vaste activa	
a. Kosten sluiten van geldlening en saldo agio en disagio	Looptijd lening
b. Onderzoek- en ontwikkelingskosten	5
Overige vaste activa	10

Bijlage II Definities

Achterstallig onderhoud
Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet wordt voldaan aan het gestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud ontstaat door lagere dan noodzakelijke lasten voor het desbetreffende kapitaalgoed in het verleden. Dit kan leiden tot kapitaalvernietiging.

Activeren
Het op de balans presenteren van de financiële waarde van het aangeschafte of vervaardigde kapitaalgoed dat vanaf dat moment als bezitting kan worden beschouwd.

Afschrijven
Het bedrag van de waardevermindering in de boekhouding van (een) kapitaalgoed(eren).

Componentenbenadering
Verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk afschrijven op basis van het individuele waardeverloop van die delen.

Groot onderhoud
Onderhoud van veelal ingrijpende aard dat op een groot deel van het object wordt uitgevoerd en na
een langere gebruiksperiode moet worden verricht.

Investeren
Het aanschaffen of vervaardigen van goederen, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt.

Investeringen met een economisch nut
Investeringen die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Investeringen die geen middelen genereren, maar duidelijk een publieke taak vervullen.

Klein onderhoud
Onderhoud dat in het eerste jaar of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd.

Levensduurverlengende investeringen
Investeringen die gepleegd worden ten behoeve van een bestaand actief en expliciet leiden tot een
substantiële levensduurverlenging van het betreffend actief.

Nieuwe of uitbreidingsinvesteringen
Investeringen ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe activiteiten of uitbreiding van de huidige activiteiten.

Restwaarde
De waarde van een actief aan het eind van de gebruikstermijn tegen het huidige prijspeil.

Verkrijgingsprijs
De inkoopprijs en de bijkomende kosten.

Vervaardigingsprijs
De aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.

Vervangingsinvesteringen
Investeringen ten behoeve van de vervanging van een bestaand actief of als gevolg van economische veroudering of slijtage.

Waarderen
Het toekennen van een waarde aan een kapitaalgoed.